

РЕЦЕНЗИЯ

От: проф. д-р **Валентина Любенова Николова-Алексиева**,
Университет по Хранителни Технологии - Пловдив,
Професионално направление 3.8. „Икономика“
(Бизнес икономика и корпоративно управление)

Относно: конкурс за **доцент** в област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ (Национална сигурност и данъци), обявен от ВУСИ-Пловдив

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на УНЦ „Национална сигурност“ при Висшето училище по сигурност и икономика (ВУСИ) –Пловдив в ДВ, бр. 56/19.07.2022 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 39/31.10.2022 г. на Ректора на ВУСИ.

2. Кратка информация за кандидатите в конкурса

В конкурса участва само един кандидат –д-р Недялка Иванова Петрова, преподавател по Финансово право във ВУСИ. Кандидатът придобива ОКС „Магистър“ по специалност „Право“ в Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ –Пловдив през 1997 година. В периода 1992-1997 година тя завършва специализация по „Журналистика“ в Свободния факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“.

През 2021 г. защитава дисертационен труд в областта на правото и придобива ОНС „Доктор“ с научна специалност 3.6 „Право“ по докторска програма "Административно право и административен процес" към катедра "Публичноправни науки" на ПУ "Паисий Хилендарски" - Пловдив.

Академичната си кариера започва през 2016 г. като хоноруван преподавател по Финансово и Данъчно право в Юридическия факултет към ПУ „Паисий Хилендарски“, а от 2021 г. е хоноруван преподавател по Търговско право и Индустриално законодателство в Технически университет – филиал Пловдив.

През периода 1999 – 2007 г. Недялка Петрова придобива богат опит и в българската адвокатска и бизнес практика, като заема различни позиции от адвокат до главен юрисконсулт в Дирекция „Обжалване и данъчно осигурителна практика“ /ОДОП/ при ЦУ на НАП – Пловдив, което допълва нейната теоретична подготовка с полезни за преподавателската работа практически знания и умения.

Владее английски език, което ѝ позволява да следи чуждестранните научни постижения и добрите данъчни практики и да ги адаптира към съвременните български условия.

Още тук трябва да споделя, че познавам д-р Недялка Петрова и наблюдавам по пряк и косвен начин (предимно чрез някои от нейните публикации и академични изяви) личностната, интелектуалната и в частност –научната и преподавателската ѝ еволюция. С пълна убеденост мога да потвърдя, че тя е един задълбочен, креативен, дисциплиниран учен и колега, който притежава неоспорими аналитични способности, емоционална интелигентност и умения за ефективна работа в екип. Доказала се и е известна като изключително коректен, компетентен специалист, който се отличава с научно достойнство и професионална скромност.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

3.1. Изпълнение на количествените изисквания

Кандидатът отговаря на всички задължителни условия по чл. 24 от ЗРАСРБ и на допълнителните изисквания на ВУСИ, съгласно чл. 15, ал. 1 на ЗРАСРБ и чл. 53 на ППЗРАСРБ.

По отношение изискването за придобита ОНС „Доктор“ (чл.53 ал.1 от ППЗРАСРБ) – през 2021 г. д-р Петрова защитава дисертационен труд в ПУ „Паисий Хилендарски“ - Пловдив на тема: „Актуален административноправен режим на данъчната ревизия (Анализ на административната и съдебна практика)”. Тя придобива образователната и научна степен „Доктор” (диплома № 1000446/20.03.2021) професионално направление 3.6. „Право“, докторска програма „Административно право и административен процес“.

По отношение на изискването за минимален академичен стаж (чл.53. ал. 2 от ППЗРАСРБ) - общият трудов стаж на д-р Петрова като преподавател е около 6 години, (служ. бел. и удостоверение № 54/04.10.22 г). Очевидно кандидатът покрива напълно законовото изискване за минимален академичен стаж от две години.

По отношение на изискването за публикуван монографичен труд (чл.53. ал. 3 от ППЗРАСРБ) – кандидатът е представила хабилитационен труд на тема „Данъците и защитата на националната сигурност - взаимовръзка и предизвикателства“. Трудът е рецензиран от двама много уважавани в научните среди рецензенти, публикуван е през 2022 г. в реномирано издателство ИК „ВУСИ“ – гр. Пловдив и е с обем 231 страници, т.е надвишава значително изискуемия минимум. Тематиката на монографичния труд, обектът, предметът и времевият период, за който се отнася, не предполага припокриване с дисертационния труд на кандидата, което отговаря на законовото изискване на чл.24, ал.1, т.3 от ЗРАСРБ.

По отношение на изискването да отговоря на съответните минимални национални критерии и на изискванията по чл. 1а, ал. 2; (чл.53. ал. 4 от ППЗРАСРБ) – кандидатът е постигнала общо 609 точки (от показатели: А- 50 т; В-100 т; Г-205 т; Д-250 т.), което надвишава изискуемия праг от 400 точки.

По отношение на изискването да няма доказано по законоустановения ред плагиатство в научните трудове (чл.53. ал. 5 от ППЗРАСРБ) – не е установено такова.

Всичко това доказва безспорно потенциала на кандидата за академичната длъжност „доцент“ и огромният труд, който тя е положила.

3.2. Изпълнение на качествените изисквания

Д-р Недялка Петрова е *разпознаваем изследовател* с приноси в областта на финансовото и данъчното право, и националната сигурност. Многократните ѝ участия в национални форуми е доказателство за нейния потенциал да се развива и желанието ѝ да утвърждава своите качества. Тя винаги е демонстрирала едно достойно академично поведение, етика и толерантност в изразяване на мнението си. Известна е като автор на редица стойностни публикации, както с точните си попадения на *научни теми, така и с компетентното им анализиране и ясно излагане на ярък научен език*. Притежава *неоспорими аналитични способности, умее да работи ефективно в екип*. Важно е да се отбележи, че д-р Петрова е и с *доказан практически опит*, което засилва връзката „изследвания - бизнес – университет“.

Въз основа на всичко посочено по-горе, относно разностранната и задълбочена преподавателска и научноизследователска работа на д-р Недялка Петрова, считам че ***тя напълно отговаря на количествените и качествените изисквания*** за заемане на академичната длъжност „доцент“ на ВУСИ.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Д-р Недялка Петрова е вече утвърден преподавател по редица дисциплини в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“.

В приложената документация по процедурата са налице служебни бележки, удостоверяващи значим преподавателски опит на кандидата:

- Служебна бележка от Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“, в която е посочено, че д-р Петрова от 2016 година води упражнения по дисциплината „Данъчно право“ – общо 492 часа;
- Служебна бележка от Технически университет, Филиал Пловдив, в която е посочено, че кандидатката е водила учебни занятия през 2021/22 година по дисциплините „Търговско и стопанско право“ и „Индустриално законодателство“ - общо 160 часа;

Високата натовареност дава основание да се заключи, че д-р Петрова е придобила достатъчно опит и рутина и *свидетелства за професионализъм в преподавателската ѝ работа*. Трябва да се отчете, че тя притежава натрупан практически опит, което рефлектира върху начина ѝ на преподаване и *създава допълнителна приложна атрактивност на нейните знания*.

Д-р Недялка Петрова *участва редовно в мероприятията*, организирани от УНЦ „Национална сигурност“ – научни конференции, кръгли маси, юбилеи и др. Тя спомага за успешното организиране на периодични срещи на студенти с представители на бизнеса, тематично свързани с обучението по национална сигурност, финансово и данъчно право. Всичко това допринася за поддържането на *добрия имидж както на ВУСИ, така и на УНЦ „Национална сигурност“*, в частност.

Учебно-преподавателската дейност на д-р Петрова като лектор и автор на научна продукция, напълно съответства на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“ във ВУСИ.

5. Кратка характеристика на представените научни трудове/публикации

Внимателното запознаване с научната продукция ми дава основание за следните изводи и обобщения:

Първо, д-р Недялка Петрова участва в настоящия конкурс с достатъчна научна продукция, чийто обем възлиза на *590 стандартни страници*. Относителният дял на

самостоятелните публикации е 100%, липсват публикации в съавторство, което свидетелства, че кандидатът за доцент притежава *ярко изразена способност за самостоятелна изява*.

№	Вид на публикациите	Самостоятелни		В съавторство		Общо
		Бълг. език	Англ. език	Бълг. език	Англ. език	
1.	Монографии	1	-	-	-	1
2.	Книга на база дисертационен труд	1	-	-	-	1
3.	Студии	-	-	-	-	-
4.	Статии	5	1	-	-	6
5.	Научни доклади	7	-	-	-	7
6.	Учебници и помагала	-	-	-	-	-
	Общо:	14	1	-	-	15

Второ, публикациите на д-р Петрова разкриват амбицията ѝ да изследва актуални, сложни и значими за съвременната наука и бизнес практика проблеми. Нейните интереси са най –вече в областта на националната сигурност, финансовото и данъчното право.

На това е посветена и самостоятелната ѝ монография „Данъците и защитата на националната сигурност – взаимовръзка и предизвикателства”, в която авторът изключително добросъвестно е събрала и обработила огромно количество информация. Монографията *заслужава висока оценка както от теоретична, така и от практическа гледна точка*. Тя засяга тема и проблеми, отнасящи се пряко до тематиката на обявения конкурс.

В синтезиран вид, в нея компетентно са разгледани проблемите, отнасящи се до взаимовръзката между данъците, фискалната (данъчната) сигурност и националната сигурност на държавата. Монографията е разработена в шест глави. Първата глава е посветена на изследване на понятийния апарат като данъци, данъчна политика и данъчен процес, във връзка с влиянието им върху националната сигурност. Този прочит на автора е нов приносен момент в теорията и практиката на научните изследвания в тази област. Във втора глава се изследва процесът на организация, управление и взаимодействие на структурите за сигурност с Националната агенция за приходите. Дългогодишният опит на автора като служител в Агенцията по приходите и позицията, която заема към момента, ѝ дава възможност „от вътре“ да изследва как са структурирани звената за сигурност и тяхното взаимодействие и координация с НАП и на тази основа да изведе мерките, които са предвидени за защита на фиска. В трета глава е отделено място за гаранциите, които Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК) дава за защита на данъчната сигурност на държавата и на задължените лица. В четвърта глава се изследват укриването и избягването на данъци като заплаха за националната сигурност. Тук много умело се разграничават понятия като укриване и избягване на данъци, както легално, така и нелегално (незаконно), като са посочени различни форми на проявление. Специално внимание се обръща на агресивното данъчно планиране, което води до данъчни измами оцетяващи държавния бюджет. Пета глава е посветена на предизвикателствата и перспективите пред развитието на данъчната политика и данъчния процес в областта на защитата на националната сигурност. Във фокуса на изследването като предизвикателство са

посочени данъчните измами и заплахата за националната сигурност. В последната шеста глава, са дадени решения за справяне с предизвикателствата пред развитието на данъчната политика и данъчния процес във връзка с националната сигурност. Решенията са търсени в начините на интеграция – данъчна хармонизация и данъчна конкуренция в Европейския съюз. На следващо място е посочено данъчното облагане на международните корпорации и постигането на глобално решение на проблема.

Трудът се отличава с добър научен стил, яснота и разбираемост на изложението. Актуалността на проучваната проблематика е основана предимно на нейното интензивно разработване от голям брой авторитетни чуждестранни учени, както и от изявени български изследователи.

Научният труд на д-р Петрова *притежава чертите на изключително съдържателно и дълбочинно критично* (аналитично и прогностично) изследване. Някои от идеите, разгърнати там, могат да претендират за *оригиналност*.

Анализът на представените в настоящата процедура публикации показва, че те се отличават, както с актуалност и оригиналност, така и с ясна методическа рамка и професионална интерпретация на постигнатите резултати. Те не повтарят публикации, свързани с предходни конкурси. По своята съвкупност тези научни трудове разкриват задълбочен научен интерес на д-р Петрова в тематичната област на конкурса: национална сигурност и данъци.

Трето, всички от представените публикации, са в научни списания, реферирани и индексирани в други международни бази данни с научна информация. *Оценявам положително* стремежът на д-р Петрова да публикува трудовете си в международни издания, както и такива в български издания, на английски език (около 6,7 % публикациите са на английски език). Това увеличава значително потенциала на *нейното творчество да стане разпознаваемо в научните среди у нас и в чужбина.*

Четвърто, активната публикационна дейност на д-р Петрова се съчетава с висока цитируемост на нейните научни публикации. Данните показват, че общият брой ***цитирания е 40***, което надвишава изискуемия праг, както на националните изисквания така и на допълнителните изисквания на ВУСИ, съгласно ЗРАСРБ (чл.2б, ал.5) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал.2-3). Не са забелязани цитати в световните бази данни като Scopus и Web of Science. Към момента са отчетени ***девет цитата*** в монографии и колективни томове с научно рецензиране и ***тридесет и един цитата*** в нереферирани издания на публикациите, представени по процедурата. Тази информация по категоричен начин доказва, че изследователските постижения на кандидата са *намерили признание и публична известност сред научната общност.*

Пето, д-р Недялка Петрова е концентрирала изследователските си теми в две взимосвързани научни направления – национална сигурност и данъчно право. Това е една *печеливша стратегия*, която дава възможност за *постигане на интердисциплинарен ефект, висок професионализъм и ярка идентификация на автора.*

Представените публикации атестират д-р Недялка Петрова като *сериозен, добросъвестен, задълбочен и перспективен научен работник.*

6. Синтезирана оценка на основните научни и научно-приложни приноси

Публикациите съдържат редица научни, научно-приложни, приложни и учебно-

методически постижения и приноси с различна степен на значимост за науката:

➤ **Научни приноси в популяризирането и обогатяването на съществуващите във данъчната теория знания и новости в науката, свързани със защитата на националната сигурност:**

- Изследвани са теоретични въпроси, **свързани с данъците, данъчната система, данъчната политика и защитата на националната сигурност**. Изведена е взаимовръзка между данъците, финансовата, респ. данъчната сигурност и националната сигурност на държавата.
- Изведено е понятието „**данъчна сигурност**“ като **част от финансовата/фискална сигурност** и са изследвани възможностите за моделиране на данъчната политика и данъчния контрол в контекста на политиката за национална сигурност на Република България и защитата на стратегическите интереси на държавата.
- За пръв път е разгледана взаимовръзката на фискалната (данъчна) сигурност със защитата на **фискалните интереси на държавата**, както и с **данъчната сигурност на задължените лица**.
- Систематизирани са съществуващите в литературата виждания, мнения и оценки по отношение на **данъчната политика и данъчния контрол, осъществяван от органите по приходите в НАП, и влиянието им върху националната сигурност**.
- Разгледани са данъците, данъчното облагане и бюджетния процес, *в частност бюджетът на структурите за сигурност*, като важни инструменти на правителствената политика, имащи пряка връзка със запазване на националната сигурност на държавата. На тази база е отделено място в труда на **значението и ролята на бюджетната парламентарна комисия в сферата на националната сигурност**.
- Разгледан е процесът на **взаимодействие на приходната администрация с други органи и организации** в хода на осъществяване на контролната дейност за спазване на данъчно-осигурителното законодателство. Тази тема е разгледана, с оглед глобализацията и разрастването на цифровата икономика, борбата с избягване и укриване на данъци и заобикаляне на данъчното законодателство.

➤ **Научни приноси в популяризирането и обогатяването на съществуващия опит в данъчната практика и практиката на сигурността :**

- Разгледани укриването и избягването на данъци, хазарта и отклонението от данъчно облагане като фактори за заплаха на националната сигурност. Практичен принос представлява направеният анализ на **ефективността на осъществявания данъчен контрол от органите по приходите в тези случаи като фактор за влияние върху националната сигурност**. Обърнато е внимание и на темата за авансово изплащане на дивиденди.

- **Търсене на пътища за ограничаване на укриването и избягването на данъци и отклонението от данъчно облагане.** Аргументирано се критикуват непрекъснатите и понякога некомпетентни „досадни“ изменения в данъчните закони, които не само не са постоянни, но и не водят до необходимото качество на уредбата на данъчните отношения.
- За първи път в литературата е разгледан въпросът за ефективния данъчен контрол **на сделките с криптовалути като гарант на финансовата сигурност на държавата.**
- Особен практически интерес представлява темата за **гаранциите в Данъчно-осигурителния процесуален кодекс (ДОПК)** за защита на данъчната сигурност на държавата и на задължените лица. Систематизирани са най-важните гаранции по данъчно-осигурителното законодателство, които защитават както интересите на държавата, така и на задължените лица.
- Разгледани са **спогодбите за избягване на двойно данъчно облагане, така и на инструментите за трансгранично/административно сътрудничество** и влиянието им върху националната сигурност на държавата.
- Направени са препоръки за справяне с предизвикателствата пред развитието на данъчната политика и данъчния процес във връзка с националната сигурност и са посочени решения за **данъчната хармонизация и конкуренцията в Европейския съюз и данъчното облагане на международните корпорации във връзка с постигнатото споразумение на G-7 за плащане глобален корпоративен данък.**
- За първи път се разглежда темата за **приложението на изкуствения интелект в данъчния контрол и влиянието му върху сигурността на държавата и на задължените лица.**

➤ **Научни постижения с учебно-методичен характер:**

- Приносите могат да бъдат използвани в областта на данъчната политика и защитата на националната сигурност.
- Разглеждането и познаването на глобалните рискове от данъчни измами, укриване на данъци, заобикаляне на данъчното законодателство и влиянието им върху националната сигурност е добра основа както за диагностика на данъчната система, така и анализиране на процеса на идентифициране на стъпки и сценарии за (превантивни) действия и справяне с днешните глобални рискове и заплахи.
- Монографичното изследване може да бъде полезно при обучението на студентите, които изучават дисциплините „Национална сигурност“, „Финансово право“ и „Данъчно право“.

Обобщено научните постижения на д-р Петрова считам че са *нейно лично дело* и могат да бъдат отнесени към групата на „*обогаляване на съществуващите знания*” и на „*приложение на нови научни постижения в практиката*”, а така също и „*получаване на нови данни и факти*“ за изучавани икономически обекти.

7. Основни критични бележки и препоръки

Всеки кандидат за „доцент” може да бъде предизвикан към по-нататъшна еволюция на своите възгледи и научни идеи, затова:

- Препоръчвам на кандидата да насочи усилията си към публикации, в издания, реферирани и индексирани в световните база данни като Scopus и Web of Science.
- Чрез участие в повече национални и международни проекти кандидатът може да обогати своите знания и умения, да утвърди авторитета си на изследовател и да популяризира научните си и творчески постижения.
- С цел усъвършенстване на учебния процес, препоръчвам кандидатът да положи усилия за разработване на учебници и учебни помагала по дисциплините, които извежда.

Тези бележки не трябва да се възприемат като „критика” и не са от такъв характер, че да оспорват приносите на кандидата за доцент. Те са колегиална „препоръка” и „насърчаване” по повод предстоящите научни прояви на д-р Недялка Петрова и израстването ѝ на академичното поприще.

8. Заключение

Въз основа на гореизложеното мога да обобщя, че е налице една убедителна кандидатура за заемане на академичната длъжност „доцент” на ВУСИ. Д-р Недялка Петрова е перспективен учен, съчетаваща научноизследователската с практико-приложната дейност, доказала своите постижения и в учебно-преподавателската работа.

Документите по конкурса свидетелстват, че са изпълнени както изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, така и съответния Правилник на ВУСИ за заемането на академичната длъжност „доцент”.

С пълна убеденост давам ПОЛОЖИТЕЛНАТА си оценка и препоръчвам на останалите уважавани членове на Научното жури да гласуват ЗА ПРИСЪЖДАНЕ на академичната длъжност „доцент” на д-р Недялка Иванова Петрова по област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ (Национална сигурност и данъци).

11.11.2022 г.
гр. Пловдив

Рецензент:

/ проф. д-р В. Николова-Алексиева /